

ДО ПИТАННЯ ПРО КУЛЬТУРУ МОВЛЕННЯ ФАХІВЦЯ

Михайлова Т.В.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків*

У доповіді розглянуто питання мовної та мовленнєвої культури фахівців, яке завжди є *актуальним*, оскільки правильне мовлення підвищує ефективність праці, сприяє формуванню позитивного іміджу й підвищенню авторитету в колективі. *Мета доповіді* – визначити причини помилок у мовленні фахівців, надати поради щодо вживання деяких конструкцій українською.

Проблеми мовної та мовленнєвої культури вивчали Н. Бабич, С. Єрмоленко, А. Коваль, М. Пентилюк, М. Пилинський, О. Пономарів, О. Сербенська та ін. *Культура мови* – знання норм сучасної української літературної мови в різних сферах спілкування, а також галузь мовознавства, яка затверджує (кодифікує) мовні норми в прескриптивних словниках, підручниках і граматиках. *Культура мовлення* – точне, доречне й умотивоване користування мовними засобами в мовленнєвій діяльності особистості залежно від мети й обставин комунікації.

З'ясовано, що серед причин помилок у мовленні фахівців: незнання державної мови, її норм або завищена оцінка власних знань української, недбале ставлення до власного мовлення та оточення (!), неусвідомлення обов'язковості мовної грамотності для професійного зростання, небажання удосконалювати мовні знання й користуватися словниками, низький рівень інтелекту й моральних цінностей. Уважаємо, що мовленнєві неpravності розхитують мовну норму, гальмують розвиток мови й поширення мовної грамотності в суспільстві.

Найчастіше фахівці порушують: а) орфоепічні норми (передбачають правильну вимову): не *добуток, заробіток, індустрія, мережа, металургія, податковий, речовина, фаховий*, а *добУток, заробІток, індУстрія, мерЕжа, металУргія, податкОвий, речовинаА, фаховИй*; б) лексичні (уживання слів у властивих їм значеннях, уникнення суржику, тавтології тощо): не *вірне рішення, заключати договір, здавати іспити, отримати освіту, попит і пропозиція, протікання хімічної реакції, обробка металів*, а *правильне рішення, укласти договір, скласти іспити, здобути освіту, попит і пропонування, перебіг хімічної реакції, обробляння (оброблення) металів*; в) морфологічні (утворення й змінювання слів): не *без десяти шість, давайте розглянемо схему, два метра в висоту, запам'ятовуючий пристрій, самий дешевий спосіб*, а *за десять хвилин шоста година, розгляньмо схему, два метри заввишки, запам'ятовувальний пристрій, найбільш дешевий спосіб*; г) синтаксичні (побудова словосполучень і речень): не *використати в якості зразка; згідно наказу; на протязі року; Під системою розуміємо сукупність...*, *Ця тема важко сприймається студентами, а використати як зразок; згідно з наказом; протягом року; Визначаємо систему як сукупність... Студенти важко сприймають цю тему.*

Отже, досягти високого рівня культури мовлення можна наполегливою працею над собою, що, безумовно, пов'язано з поглибленням фахових знань і знань української, удосконаленням мовних навичок й умінь спілкування.